

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 28 (991)

Субота, 10 ліпеня 1954 года

Цана 50 кап.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі

6—7 ліпеня адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі.

Пленум разгледзеў пытанне аб выніках веснавой сяўбы, доглядзе пасаваў, аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і забеспячэнні выканання плана нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1954 годзе. Пленум заслухаў і абмеркаваў па гэтым пытанню даклады міністра сельскай гаспадаркі Беларускай ССР тав. Касцюка С. С., міністра саўгасаў Беларускай ССР тав. Калініна П. З. і ўпаўнаважанага Міністэрства нарыхтовак СССР па Беларускай ССР тав. Абраменкі Н. П.

З прававой на Пленуме выступілі першы сакратар ЦК КП Беларусі тав. Патолічаў Н. С.

Па абмеркаванаму пытанню Пленум прыняў адпаведную пастанову.

Павысіць актыўнасць пісьменнікаў перад з'ездам

Каля двух месяцаў засталася да значнай падзеі ў жыцці беларускай літаратуры і ў культурным жыцці нашага народа — трэцяга з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі. Тэрмін — вельмі кароткі, цісмы. І ад таго, як наша пісьменніцкая арганізацыя, рыхтуючыся да свайго з'езда, будзе працаваць у гэтыя дні, якая творчая атмосфера будзе ў ёй створана, якія жыццёва важныя пытанні і праблемы будуць узняты на старонках друку ў перадаўчых дні, — ад гэтага ў многім будзе залежаць ход работ з'езда, яго дзейнасць і значэнне для нашай літаратуры. Каб з'езд прайшоў паспяхова, яго трэба папярэдне належным чынам падрыхтаваць.

Ці адчуваецца сёння ў ССР БССР, што пісьменнікі стаяць перад адказнай падзеяй у гісторыі свайго арганізацыі? Ці адчуваюцца ў нашых літаратараў — ва ўсіх і ў кожнага пасобку — сапраўдныя клопаты пра тое, каб ужо цяпер, у гэты час стварыць глебу, на якой разгарнулася б на з'ездзе вялікая і прыпынковая размова па кардынальных пытаннях развіцця беларускай літаратуры?

Траба шчыра сказаць — не адчуваецца. І гэта выклікае несаго. Сёння з асаблівай вострыняй паўстае неабходнасць творчых дыскусій, пастаноўкі і вырашэння праблем, якія ўжо даўно наспелі і хвалюць пісьменніцкую грамадзянасць. Гэта паставіла б адпаведны пункт для работ з'езда. Траба грунтоўна разабрацца ў забытых нашай літаратуры за час ад другога з'езда пісьменнікаў Савецкай Беларусі да трэцяга.

Тут, бесспрэчна, першая крыніца павінна належыць нашым крытыкам. Але, як ні даўна, гэтая скрышка вельмі і вельмі неахотна падае свой голас. Пасіўнасць, нежаданне ўступіць у вострую размову, узняць новае пытанне, паспрачацца — характэрны для многіх беларускіх крытыкаў. Пра гэта гаварылася і пісалася ўжо не раз. Час ужо ад размоў перайсці да канкрэтных спраў.

Праўдзіна ССР БССР павінна строга сымптанца ў крытыкаў, членаў Саюза савецкіх пісьменнікаў, чаму яны маўчаць з году ў год, чаму не займаюцца тым, чым абавязаны займацца кожны член пісьменніцкай арганізацыі, — творчай дзейнасцю? Чаму фактычна адыйшоў ад крытычнай работы вопытны, тэарэтычны падрыхтаваны В. Барысенка? На інерцыі ён усё яшчэ лічыцца выдучым крытыкам. Але дзе працы гэтага «вядучага» ў апошнія некалькі гадоў?

Каб не кніга крытычных артыкулаў, напісаных у даўнія гады і надаўна выдзедзеных, забыўся-б чытач і на А. Кучара-крытыка.

У глыб сівых вясёл лэйшы М. Ларчанка і С. Майхрович.

Пакрытыкаваны за памылковыя артыкулы, стаў асерагацца выступленняў па вострых пытаннях Уд. Карпаў.

Каму-б, як не гэтым і іншым таварышам, спрактыкаваным у крытычнай дзейнасці, даць да з'езда глыбокія, грунтоўныя работы, у якіх аналізавалі-б важныя з'явы нашага літаратурнага жыцця, у якіх на канкрэтных творах беларускай літаратуры разглядалі-б пытанні сацыялістычнага рэалізму.

Уся гісторыя літаратуры — і класічнай, і нашага часу — сведчыць, што ў

вырашэнні творчых пытанняў адказнайшую ролю адгрывалі і самі мастакі слова, пісьменнікі. Спампемся хоць-бы на ўзорны прыклад А. М. Горькага, які столькі зрабіў для распрацоўкі тэорыі і прыкладу сацыялістычнага рэалізму. Вялікую сываву рабілі і робяць літаратурна-крытычныя выступленні такіх рускіх майстроў, як В. Маякоўскі, Б. Федзін, М. Ісакоўскі, А. Фадзееў, Ф. Гладкоў і іншыя.

Веда і наша беларуская літаратура глыбокія, павучальныя работы пісьменнікаў па важных пытаннях літаратурнага жыцця — работы Я. Коласа, К. Чорнага, П. Глебі, К. Крапівы, П. Броўкі і інш. Гэта была добрая школа майстэрства для літаратурнай моладзі і разам з тым — каштоўны ўклад у нашу крытыку і літаратурнаўстава, якія ўсе яшчэ з'яўляюцца самым слабым, самым адсталым участкам беларускай літаратуры.

Выступленне ў друку вопытнага, вядомага пісьменніка з аналізам работ свайго сабрата на яву або з думкамі аб уласным вопыце працы над творами — справа карысная і патрэбная для саміх пісьменнікаў і цікавая для чытача. Хто-ж, як не сам творца, ведае, як тэаць мастацкае палатно, якія ўжываць фарбы, які ім карыстацца?

Хіба, да прыкладу, не цікава было-б, калі-б А. Кулашоў, М. Танк, П. Панчанка расказалі пра сваю работу над паэтычным словам, над мастацкім вобразам?

Ці не быў-бы карысным расказ І. Шамякіна аб тым, як ён стварае востры, зямальны сюжэт, як стварае канфлікт у творах?

Хіба не зацікава-б і пісьменніка, і чытача, калі-б Я. Брыль выступіў з артыкулам аб тым, як ён маліе літаратурны вобраз, як дасягае паэтычнасці, арызма твора, як працуе над мастацкай дэталлю?

Але падоўны работ у нас пакуль што няма. І няма іх таму, што многія пісьменнікі няправільна ставяцца да выступленняў з крытычным артыкулам ці рэцэнзіяй: мая, моў, справа — ствараць мастацкія рэчы, астатняе мяне не цікавіць... Гэта глыбока памылковыя, шкодныя ўздзеянні. Пісьменнік абавязаны ўдзельнічаць у літаратурным жыцці не толькі сваімі мастацкімі творами, але і жывым словам публіцыста і крытыка. Намыяляюцца тыя таварышы, якія думаюць, што гэта перашкодзіць іх «асноўнай» дзейнасці. Не пашкодзіць-ж К. Чорнаму так часта выступаць з літаратурна-крытычнымі работамі, што яны могуць склаасці добрую кнігу!

Пісьменнік — не старонні наглядальнік у літаратуры: напісаў і стаў у бок, саухай, што скажудь. Выць у гучы літаратурнага жыцця, спыраць яго развіццю ўсімі сіламі, падтрымліваючы лепшае, крытыкуючы недахопы і заганы, — да гэтага абавязвае высокае званне савецкага пісьменніка.

Маўчэнне пісьменнікаў у перадаўчых дні — гэта спроба адыйсці ад абмеркавання надзённых пытанняў літаратуры, гэта абмякавае стаўленне да жывога літаратурнага працэса.

Саюз савецкіх пісьменнікаў Беларусі павінен выпраціць такое становішча і ў той невялікі час, што застаўся да з'езда пісьменнікаў Савецкай Беларусі, рашуча павысіць актыўнасць літаратараў, узняць адказнасць за дзейную падрыхтоўку да гэтай важнай падзеі.

цвердзіў план правядзення юбілею. Камітэт вырашыў: уступіць з хаданіцтвам у адпаведны дзяржаўны ўстанова аб прысваенні імя А. П. Чэхава некаторым школам, бібліятэкам і адной з вуліц у Мінску. Зацверджаны парадак агугнаградскага вечара, прысвечанага памяці вялікага рускага пісьменніка, які адбудзецца 15 ліпеня.

Да юбілею А. П. Чэхава

Літаратурная выстаўка, прысвечаная 50-годдзю з дня смерці вялікага рускага пісьменніка А. П. Чэхава, аформлена ў Мінскай абласной бібліятэцы імя А. С. Пушкіна.

Ут выстаўлены творы В. І. Леніна і І. В. Сталіна, у якіх упамінаюцца вобразы чэхаўскіх герояў, поўны збор твораў А. П. Чэхава, а таксама крытыка-бібліяграфічная літаратура, якая адлюстроўвае жыццё і творчую дзейнасць пісьменніка. Значнае месца на выстаўцы займаюць пераклады твораў А. П. Чэхава на беларускую мову.

У Мінскай абласной дзіцячай бібліятэцы арганізавана выстаўка кніг пісьменніка, выддзеныя для дзяцей.

Прэса А. П. Чэхава «Чайка» з поспехам ідзе ў тэатры імя Ленінскага камсамола Беларусі. «Чайку» рыхтуе да пастаноўкі Беларускае дзяржаўнае тэатр імя Янкі Купалы.

Аднаактоўную прэсу А. П. Чэхава «Мядзведзь» паставіў на сцэне свайго клуба драматычны гурток Мешчэлаўскага вучылішча сельскай гаспадаркі.

Калектыўнае чытанне твораў А. П. Чэхава праводзіцца ў Семкаў-Гарадзіцкім сельскім клубе Заслаўскага раёна. Апрача гэтага тут арганізуюцца калектыўнае радыёслуханне драматычных твораў вялікага рускага пісьменніка ў пастаноўцы вядучых тэатраў Масквы. Калгаснікі праслухалі на радыё спектаклі на прэсах «Мядзведзь», «Юбілей», «Вяселле» і «Чайка».

Змястоўная фотавыстаўка, якая адлюстроўвае жыццёвы і творчы шлях вялікага рускага пісьменніка А. П. Чэхава, зроблена ў Сноўскім сельскім Доме культуры Нясвіжскага раёна.

У бібліятэках Тураўскага раёна афармляюцца кніжныя вытрымы, прысвечаныя жыццю і творчаму шляху А. П. Чэхава. У раёне адбудуцца літаратурна-мастацкія вечары і даклады аб вялікім рускім пісьменніку.

Песня на Нарачы

Чудоўнай традыцыяй сталі летнія фестывалы народнай песні і танца на малюнічым узбярэжжы беларускага мора — на возерах Нарач, якое ўслаўлена нашымі паэтамі, кампазітарамі і мастакамі-пейзажыстамі.

Звонка гучала песня над Нараччу і ў мінулыя нядзелю, у святачны дзень дзесяцігоддзя вызвалення савецкай Беларусі ад фашысцкіх акупантаў. Тры тысячы калгаснікаў і калгасніц Маладзечанскай вобласці спявалі і танцавалі ў гэты дзень беларускія песні і танцы. У іх народ апавядаў аб сонечнай радасці новага жыцця, якое расквітнела на землях, дзе шчы ў недалёкім мінулым панаваў панскі прыгнёт.

Песні, якія ўладарна плылі над велічым возерам, — гэта песні перамогі сацыялістычнай працы, любові да Радзімы, услаўлення дружбы народаў.

Святыя песні на Нарачы прайшлі з вялікім удзімам і паказала выключны росквіт народных талентаў.

Гастролі тэатра імя Янкі Купалы

Спектаклем «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы пачаў свае гастролі ў Гродна Беларускае тэатр імя Янкі Купалы.

Тэатр пакажа глядачам, апрача «Хто смяецца апошнім», спектаклі «Выбахайце, калі ласка!» А. Махаёнка, «Простая дзяўчына» К. Губарэвіча, «Поэма хаханне» А. Остроўскага, «Нора» Г. Юсена, «Дзень чужоўных падманаў» Р. Шэрвядана і інш.

Е. ГОЛЬДШВАРЦ,

Гродна.

Тэатр імя Якуба Коласа ў Харкаве

Спектаклем «Несцерка» пачаў свае гастролі ў Харкаве тэатр імя Якуба Коласа. Пасля заканчэння спектакля калектыўу коласцаў пачаў перадаў нажаданні поспехаў ад імя тэатральнай грамадскасці Харкава дырэктар тэатра музыкамеды тав. Дамброўскі.

Намечаны творчыя сустрэчы з рабочымі Харкаўскага трактарнага заводу, электрамеханічнага, турбінага, паравозарамонтнага і іншых прадпрыемстваў горада.

А. РАКІЦІН.

Харкаў. (Наш кар.).

Магазін-чытальня

У Мінску на вуліцы Карла Маркса ў доме № 39 адкрыўся магазін-чытальня «Саюздруку».

У магазіне ёсць у продажы цэнтральныя, рэспубліканскія газеты і часопісы, масава-палітычная, мастацкая, дзіцячая літаратура, плакаты і партреты.

Тры магазіны арганізаваны аддзел «Часопісы — пошта».

(БЕЛТА).

Адкрыццё помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам, якія загінулі ў баях за Радзіму

Урачыста адзначылі працоўныя рэспублікі дзесятыю гадынамі з дня свайго вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Усенароднае свята выклікала ў друку дыманстрацыю бязмежнай любові беларускага народа да Комуністычнай партыі, роднага Савецкага Урада.

4 ліпеня тысячы працоўных Мінска сабраліся на Кругалай плошчы на мітынг, прысвечаны адкрыццю помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам, якія загінулі ў барацьбе за вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў. Сюды прыйшлі рабочыя, служачыя, вучоныя, школьнікі, воіны Савецкай Арміі і былыя партызаны. Кожны з іх захоўвае ў сваім сэрцы вялікае пачуццё горадсці за нашу сацыялістычную Радзіму, за слаўную Комуністычную партыю, якая вядзе савецкі народ да светлага будучага — да камунізма.

... 11 гадзін раніцы. На трыбуну падмаюцца тт. Патолічаў, Мазураў, Казлоў, Гарбуноў, Абрасімаў, Макараў, Машэраў, Лубеннікаў, Уралава і іншыя, аўтары помніка Кароль, Заборскі, скульптары Азгур, Бембель, Глебаў, Селіханав.

Мітынг адкрывае старшыня выканкома Мінскага гарсовета тав. Шарашэў. Ён прадастаўляе слова сакратару гарсовета КНБ тав. Варшавеню.

— Разам з вялікім рускім і іншымі народамі Савецкага Саюза, — гаворыць тав.

Варшавеня, — перамогу над ворагам наваў Беларускае народ. Больш мільёна яго лепшых сыноў і дочак змагаліся на франтах Вялікай Айчыннай вайны і звыш 300 тысяч — у партызанскіх атрадах.

Велізарны разбурэнні прычынілі фашысцкія варвары. Але беларускі народ пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, пры брадкай дапамозе ўсіх народаў Савецкага Саюза і перш за ўсё вялікага рускага народа пераадолеў усе цяжкасці, ліквідаваў вынікі вайны, дабіўся вялікіх поспехаў у развіцці народнай гаспадаркі і культуры.

Яркая ілюстрацыя няспыннага росту эканомікі і культуры рэспублікі з'яўляецца развіццё горада Мінска. Прамысловасць горада не толькі адноўлена, але і рэканструйравана на новай аснове.

У гэтым годзе на культурна-бытавое і жыллёвае будаўніцтва асігнавана 360 мільёнаў рублёў. Працоўныя атрымаюць да канца года 128 тысяч квадратных метраў жыллой плошчы.

Адзначаючы велізарны перамогі, якія дасягнуты за дзесяць пасляваенных год пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, савецкія людзі добра памятаюць і высокую ўшаноўваюць паміць аб тых, хто ў гэтыя вайны гераічна змагаўся за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы, за пачасце нашага народа і ў гэтай барацьбе загінуў смерцю храбрых. Мы сціхамі свае

галовы перад іх светлай памяццю. Іх імёны будуць вечна жыць у нашых сэрцах.

Няхай помнік, які мы адкрываем сёння, заўсёды напамінае нам аб мужнасці, тэраізме, самаадданай, багратрашнай барацьбе слаўных патрыётаў нашай Радзімы. Няхай ён каліх ўсіх нас на самаадданую працу ў імя далейшага вухільнага росту і прадрітання нашай сацыялістычнай Радзімы, у імя перамогі камунізма!

Вечная слава героям, якія загінулі ў барацьбе за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы, за пачасце савецкіх людзей!

Няхай жыве наш гераічны савецкі народ!

Няхай жыве наша Савецкая Радзіма! Няхай жыве Комуністычная партыя Савецкага Саюза!

Аркестр выконвае Гімн Савецкага Саюза.

Тав. Варшавеня пераразае стужку. Павольна спаўзае пакрываа. Перад позірма сабраўшыся ва ўсёй свайой велічы адкрыўся 40-метровы манумент. Ярыя праменні сонца мільгаюць па адпалраваным граніце. Ад бронзавых барельефаў выдудь гранітныя ступені. На 4-х пастаментах з чорнага граніту ўскладзены масійныя металічныя вынікі. Унізе ля фасаднага гарельефа прымацаван 4-метровы меч, увіты лаўровым вінком, а ўверсе — герб Беларускай ССР.

На гарельефах адлюстраваны гераічныя баі воінаў Савецкай Арміі і партызан, урачысты момант клятвы над магілай патрыётаў Радзімы, якія загінулі ў баях, а таксама трыумф перамогі. Абеліск увянчаны ордэнам «Перамога», які зроблен са смальтавай мазалі. Вышыня ордэна «Перамога» дасягае амаль 3-х метраў. Толькі бронзавае ліццё гарельефаў складае 12 тон. Помнік-абеліск важыць 4 тысячы тон.

Дэлегацыі Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных, рэальных Саветаў, прадстаўнікоў прадпрыемстваў, будоўляў, навучальных устаноў і ўстаноў услаўляюць да падножжа помніка вынікі з жывых кветак.

Затым Герою ад працоўных горада Мінска дасца прапор Савецкага Саюза тав. Божару.

— З усіх ішаземных захопнікаў, якія калі-небудзь нападлі на нашу краіну, — гаворыць ён, — гітлераўскія падпшыцы уяўлялі сабой найбольшую небяспеку. Іны ставілі перад сабой задачу — знішчыць завабы Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, ператварыць нашу краіну ў сваю калонію, а савецкіх людзей — у рабоў.

Савецкая Армія пры актыўнай падтрымцы партызан і ўсёго савецкага народа разграміла фашысцкі зброд і 3 ліпеня 1944 года вызвала горад Мінск, а затым і ўсю рэспубліку, выражаваа ад немінухай смерці савецкіх грамадзян, якія знаходзіліся на часова захопленай ворагам тэрыторыі.

Справадлівы вызваленчы характар Айчыннай вайны савецкага народа і ён высакародныя мэты парадзілі масавы гераізм у Савецкай Арміі, партызанскіх атрадах, на прамысловых прадпрыемствах, будоўлях, транспарце, у сельскай гаспадарцы. Назавуём застануцца ў памяці і ў сэрцах савецкіх людзей гераічныя подвігі аборонцаў Масквы і Сталінграда, Ленінграда і Севастопалі, Брэсцкай крэпасці і Одэсы, імёны Гастэль і Заслонава, Матросова і Сільніцкага, генерала Даватара і гвардзейцаў-панфілаўцаў.

Сваім вызваленнем ад фашысцкіх захопнікаў беларускі народ абавязан брадкай дапамозе вялікага рускага і ўсіх народаў Савецкага Саюза, Узброеныя Сілы якіх пад мудрым кіраўніцтвам Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада знішчылі фашысцкую гадзюку.

У дзень дзесятай гадыні вызвалення Беларусі працоўныя рэспублікі з бязмежнай любоўю ўшаноўваюць светлую паміць тых, хто аддаў свай жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы.

Вечная слава героям, якія загінулі ў баях за родную зямлю!

Ад імя воінаў Мінскага гарнізона прамову сказаў генерал-лейтэнант тав. Бурдзейны.

— Гераічная барацьба беларускага народа, смелыя баевыя дзеянні партызан супраць фашысцкіх акупантаў, — сказаў ён, — дапамагі Савецкай Арміі навоасці ўсе больш моцныя ўдары па ворагу і хутка вызваліць нашу свяшчэнную зямлю.

Ціпер, у мірныя дні, сілы і рэсурсы краіны падпарадкаваны задачам далейшага ўздыму народнай гаспадаркі і павышэння матэрыяльна-культурнага ўзроўню працоўных. Гэта з'яўляецца найважнейшым выдзіненнем міралюбнай палітыкі Савецкага Саюза. Комуністычная партыя і Савецкі ўрад нястомна ўмацоўваюць абароназдольнасць краіны, пільна сочаць за падвопамі паддальшчыкаў новай сусветнай вайны. Надзейнай апарай міралюбнай знешняй палітыкі Савецкага Саюза з'яўляюцца нашы Узброеныя Сілы, якія стаяць на варце мірнай працы савецкіх людзей.

Тав. Бурдзейны ад імя воінаў Беларускай ваеннай акругі запэўніе працоўных горада Мінска і ўсіх працоўных Беларусі, што асабовы склад войск не пашкадуе сіл і працы ў барацьбе за далейшае ўдасканалванне свай баёвой і палітычнай падрыхтоўкі, за ўмацаванне магучнасці і абароназдольнасці нашай вялікай Радзімы. Ён абвясціае адрыццю ў гонар вялікага савецкага народа, народа-тварца, народа-пераможцы, у гонар мудрай Комуністычнай партыі, якая ўшаноўна вядзе савецкіх людзей па шляху да камунізма.

Мітынг аб'яўляецца закрытым. Урачыста гучыць Гімн Савецкага Саюза.

(БЕЛТА).

Помнік-абеліск воінам Савецкай Арміі і партызанам, якія загінулі ў баях за Радзіму. Фото І. Салавейчыка.

